herpy

GEKKOER

Rhacodactylus trachyrhynchus

Rhacodactylus trachyrhynchus er en sjelden, nattaktiv trelevende gekko fra Ny-Caledonia med rue skjell på snuten og en uvanlig egenskap: Den føder levende unger, noe som i slekten bare deles med én nær slektning. Arten er sårbar i naturen og bare sjelden sett i terrarier, og veiledningen bygger delvis på erfaringer med de nærmeste slektningene.

Familie: Diplodactylidae Engelsk: Rough-snouted giant gecko Publisert 15. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**30-38 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15-20 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Tørrskog og regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**60 × 45 × 90 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-27 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Insekter, frukt og ferdigfôr**
Holdes	**Alene, parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kullstørrelse	**1-2 unger**
Kull per år	**1**
Drektighet	**150-240 dager**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Rhacodactylus trachyrhynchus er lett å kjenne på de store, rue skjellene som dekker snuten. Kroppen er lang og kraftig, tærne er moderat brede, og den lange halen kan gripe rundt greinene som en femte hånd. Tegningen er en mosaikk av grågrønne, hvite og brune flekker i skiftende nyanser som slører omrisset mot lav og bark. Øynene har loddrett pupill og er uten lokk.

Arten ble beskrevet av den portugisiske zoologen Bocage i 1873. Kroppen måler opptil 19 cm uten hale, og halen er omtrent like lang. Den samlede lengden blir dermed omtrent 30-38 cm. Vekten er ikke kjent.

Det mest spesielle er forplantningen. Nesten alle andre gekkoer legger egg, men denne arten er ovovivipar: Ungene utvikles i kroppen til moren og fødes levende. Utenfor New Zealand er det nesten ukjent blant gekkoer, og i slekten deler den egenskapen med den nært beslektede *Rhacodactylus trachycephalus*, som tidligere ble regnet som en underart. Levende fødsel gir færre unger i året enn hos slektens egglegende arter, og det er en del av forklaringen på at arten er sårbar.

I terrarier er den en sjeldenhet, og stellet er lite kjent. Den passer derfor best for en holder som allerede har hatt større *Rhacodactylus*-arter, og som er innstilt på å gjøre sine egne observasjoner.

Utbredelse og leveområde

Rhacodactylus trachyrhynchus lever bare på Ny-Caledonia i det sørvestlige Stillehavet. Sikre funn finnes bare fra hovedøya Grande Terre, der arten er kjent fra få, spredte lokaliteter i den sentrale og sørlige delen, blant annet Mont Aoupinié, Cui ved Canala, Mont Gouemba og Goro på sørøstkysten og halvøya Pindaï på vestkysten. På Pindaï er arten den vanligste av de store gekkoene. Det finnes også opplysninger fra Île des Pins, men de kan stamme fra før *R. trachycephalus* ble skilt ut som egen art.

Utbredelsen er liten og oppsplittet. Det anslås at arten finnes innenfor et område på ca. 6.300 km², men bare bebor omkring 44 km² av det, fordelt på en håndfull isolerte bestander. De 13 registrerte funnene ligger alle på Ny-Caledonia mellom ca. 20 og 23 grader sørlig bredde.

> **Naturlig utbredelse:** Ny-Caledonia.

LEVEOMRÅDE

Rhacodactylus trachyrhynchus er en skogspesialist. De fleste steder lever den i fuktig skog, men den er også funnet i tørr hardbladskog. Den er funnet i høyder fra ca. 50 til 500 meter over havet, så det er en lavlandsart. Om dagen gjemmer den seg i sprekker og hull i trær, og om natten søker den føde oppe i krontaket. Slektens arter finnes ikke i forstyrrede områder.

Klimaet på Ny-Caledonia er mildt og fuktig med kjølige netter, ikke tropisk varmt. Hvilke temperaturer arten foretrekker i naturen, er ikke målt. Truslene er især avskoging, gjentatte branner i den tilstøtende savannen, den invasive lille ildmauren *Wasmannia auropunctata*, innførte rotter og katter samt ulovlig innsamling.

Stell

TERRARIET

Stellet av *Rhacodactylus trachyrhynchus* er nesten ukjent, så stellrådene er lånt fra den nært beslektede *Rhacodactylus leachianus* og er et forsiktig utgangspunkt. Et voksent dyr skal ha et høyt terrarium på minst 60 × 45 × 90 cm (lengde × bredde × høyde), og større er bedre, for dyret er over 30 cm langt og lever oppe i trærne. Et par trenger mer plass, for eksempel 90 × 45 × 90 cm.

Innred med kraftige greiner i ulike vinkler og høyder, store korkrør og korkbark og tett løv, gjerne levende planter som pothos og gummitre, slik at dyret kan gjemme seg høyt oppe om dagen. Som bunnsubstrat passer en fuktholdende blanding av kokosmold og gjødselfri jord, eventuelt som bioaktiv bunn. Ungdyr bor trygt i en mindre, tett beplantet boks med tørkepapir som bunn, slik at man kan følge med på hva de spiser, og hvordan avføringen ser ut. Ventilasjonen skal være god, helst både nede og oppe, slik at luften ikke står stille.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn

TEMPERATUR

For *Rhacodactylus trachyrhynchus* er 22-27 °C passende om dagen, og om natten kan det falle til 18-22 °C. Et varmested er unødvendig, fordi arten er nattaktiv og hører hjemme i et mildt klima.

Varme er den største faren for slekten. Ligger temperaturen lenge over 28 °C, blir dyret stresset og kan ta skade. Sett derfor terrariet bort fra sørvendte vinduer, og hold øye med temperaturen på varme sommerdager. Er rommet kaldt om vinteren, kan en svak varmematte på siden eller en lav varmepære styrt av en termostat avhjelpe det. Mål alltid med et digitalt termometer både oppe og nede.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Hold luftfuktigheten for *Rhacodactylus trachyrhynchus* på 50-80 %. Spray terrariet grundig om kvelden, slik at den stiger til 70-80 %, og la den falle igjen i løpet av dagen, slik at bunn og greiner rekker å tørke. Konstant våte forhold gir mugg og hudproblemer.

Gekkoen drikker dråper fra blader og ruter, men sett også en tung, stabil vannskål og bytt vannet hver dag eller annenhver dag. Et hygrometer midt i terrariet viser om rytmen holder.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Rhacodactylus trachyrhynchus er nattaktiv og klarer seg trolig som slektens øvrige arter uten UVB når fôret inneholder D3-vitamin. UVB er derfor valgfritt. Velger du et svakt UVB-rør, så hold det til skyggedyr (Ferguson-sone 1), og sørg for at dyret alltid kan trekke seg inn i skygge.

Ha lyset på 10-12 timer om dagen, gjerne styrt av en tidsbryter, og la det være mørkt om natten. Unngå sterke spotlamper og farget nattlys.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Rhacodactylus trachyrhynchus er trolig altetende som alle *Rhacodactylus*-arter, med insekter og frukt som hovedføde og tilfeldig små krypdyr, fugleunger og gnagere. En blandet kost er derfor utgangspunktet.

Grunnfôret kan være en ferdigblandet pulverkost til fruktetende gekkoer, rørt opp til en tykk grøt og servert i en skål høyt oppe. Voksne dyr får grøt to til tre ganger i uken, ungdyr oftere, og rester fjernes etter et døgn. Gi dessuten levende insekter én eller flere ganger i uken, for eksempel dubia-kakerlakker, sirisser og gresshopper, pudret med kalk med D3-vitamin. Insektene må ikke være bredere enn avstanden mellom øynene til dyret. Moden frukt kan gis som godbit i små mengder. Vei dyrene jevnlig, slik at du kan følge med på om de går opp i vekt.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Hannene av *Rhacodactylus trachyrhynchus* slåss ofte hvis de går sammen, mens hunner er sosiale og kan holdes sammen. Hold derfor aldri to hanner i samme terrarium. En hann kan holdes alene eller med en eller to hunner.

Som slektens øvrige store arter er den en klatrer som sover i skjul om dagen og først blir aktiv etter at mørket har falt på. Gi et nytt dyr noen uker i fred til å falle til ro, og vent med å håndtere det til det spiser rolig. Grip ikke tak i halen. Et dyr av denne størrelsen kan bite kraftig hvis det blir redd.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alder og vekt ved kjønnsmodning hos *Rhacodactylus trachyrhynchus* er ikke kjent. Slektens store arter vokser sakte og blir først kjønnsmodne etter et par år, og det gjelder trolig også denne arten. Kjønnet bestemmes som hos andre gekkoer med lupe ved å se etter hemipenisbuler og preanale porer hos hannene. Sett aldri en ung eller lett hunn i avl.

PARRING

Paringssesong og hvileperiode hos *Rhacodactylus trachyrhynchus* er ikke kjent. Hold et par eller en hann med to hunner. Sett hannen inn til hunnen, og hold øye med dem de første nettene. Noter datoer og temperaturer underveis.

EGGLEGGING OG KULL

Rhacodactylus trachyrhynchus legger ikke egg, men føder levende unger. Det er uvanlig for en gekko og er i slekten bare kjent fra denne arten og *Rhacodactylus trachycephalus*. Levende fødsel hos arten har vært kjent siden 1979 og gir færre unger i året enn hos slektens øvrige arter, trolig en til to unger per kull og ett kull i året.

En drektig hunn skal ha ro, rikelig med føde og kalk samt gode skjul. Det er ikke behov for en eggleggingskasse. Ungene fødes i terrariet, og de nyfødte har ingen eggtann, fordi de ikke skal bryte et skall.

INKUBASJON

Hos *Rhacodactylus trachyrhynchus* er det ingen inkubasjon, for ungene utvikles inne i moren, og derfor er det ingen inkubasjonstemperatur. Hvor lenge hunnen går drektig, er ikke kjent; 150-240 dager er en grov pekepinn. Hold hunnen ved de vanlige temperaturene, og unngå varme over 28 °C, som kan skade både hunn og fostre.

Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

Ungene av *Rhacodactylus trachyrhynchus* er fullt utviklet ved fødselen og klarer seg selv fra starten. Flytt dem til en liten, tett beplantet faunaboks med tørkepapir som bunn, et par greiner og et skjul, og spray daglig. Gi pulverkost til fruktetende gekkoer og små, kalkpudrede insekter tre til fire ganger i uken, som til ungdyr av slektens andre arter. Hold godt øye med ungene, og vei dem jevnlig. Hold ungene enkeltvis hvis du ser tegn på stress eller bitt.

Helse og vanlige feil

Sykdommer er ikke undersøkt hos *Rhacodactylus trachyrhynchus*, så rådene gjelder slektens store gekkoer generelt. De typiske feilene er:

- Varme over 28 °C, som gir stress og manglende appetitt og i verste fall døden.
- For lite kalk og D3-vitamin, især hos drektige hunner og unger. Det kan gi bløte kjever, krumme lemmer og skjelvinger.
- Konstant våt bunn og dårlig ventilasjon, som gir mugg og hudproblemer.
- Hudrester som sitter fast på tær og halespiss etter hudskifte.
- Tapt hale. Den vokser ikke ut igjen, så grip aldri tak i den.

Kontakt veterinær med erfaring på krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, ikke spiser i flere uker eller ser slapp ut, og kontakt veterinæren i god tid hvis en drektig hunn virker syk.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.